

Albert Camus: vosaltres, els nazis

14 fragment de les «Cartes a un amic alemany» escrites durant la Segona Guerra Mundial

El dia 20 de setembre del 2017, quan vaig arribar a casa, tard, vaig necessitar anar a la lleixa a buscar un llibre que em fes companyia i em donés respostes per als dies que havien de venir. Vaig aturar-me a *Lettres a un Ami Allemand*, d'Albert Camus i me'l vaig endur a la pila del sofà. A la coberta, unes línies manuscrites es convertien en cordills que lligaven una esvàstica de pedra, com un Gulliver. El seny immobilitzant la barbàrie. La veu humana contra el pensament granític. Durant uns dies en què necessitava explicar-me coses, les Cartes que Camus va escriure durant l'ocupació nazi de França a aquest seu amic que havia abraçat el nacionalsocialisme, em parlaven del color que agafaven les paraules segons les accions que suscitaven, m'explicaven la injustícia sense negar la ràbia i em retornaven a la meva condició més profunda, la humana.

Portar les paraules, aquestes paraules de Camus escrites a raig en temps difícils a la meva llengua, en aquests temps complicats, ha estat, segurament, una de les coses més emocionants que la literatura m'ha ofert fins ara. La Maria Muntaner, editora entusiasta i compromesa, no va trigar gaire més de cinc minuts a dir que sí. En Xavier Antich i en David Fernández acotxen el text amb un pròleg i un epíleg que són tan rigorosos com emocionants. Penso, finalment, que aquestes *Cartes a un amic alemany* (<http://www.leonardmuntanereditor.cat/product/cartes-a-un-amic-alemany/>), en el camí que han fet han estat acompanyades, precisament, d'aquest esperit humà de què són plenes. I segurament això és el millor que poden contenir, aquesta humanitat que ens cal sempre, però que en els temps que corren ens és del tot imprescindible.

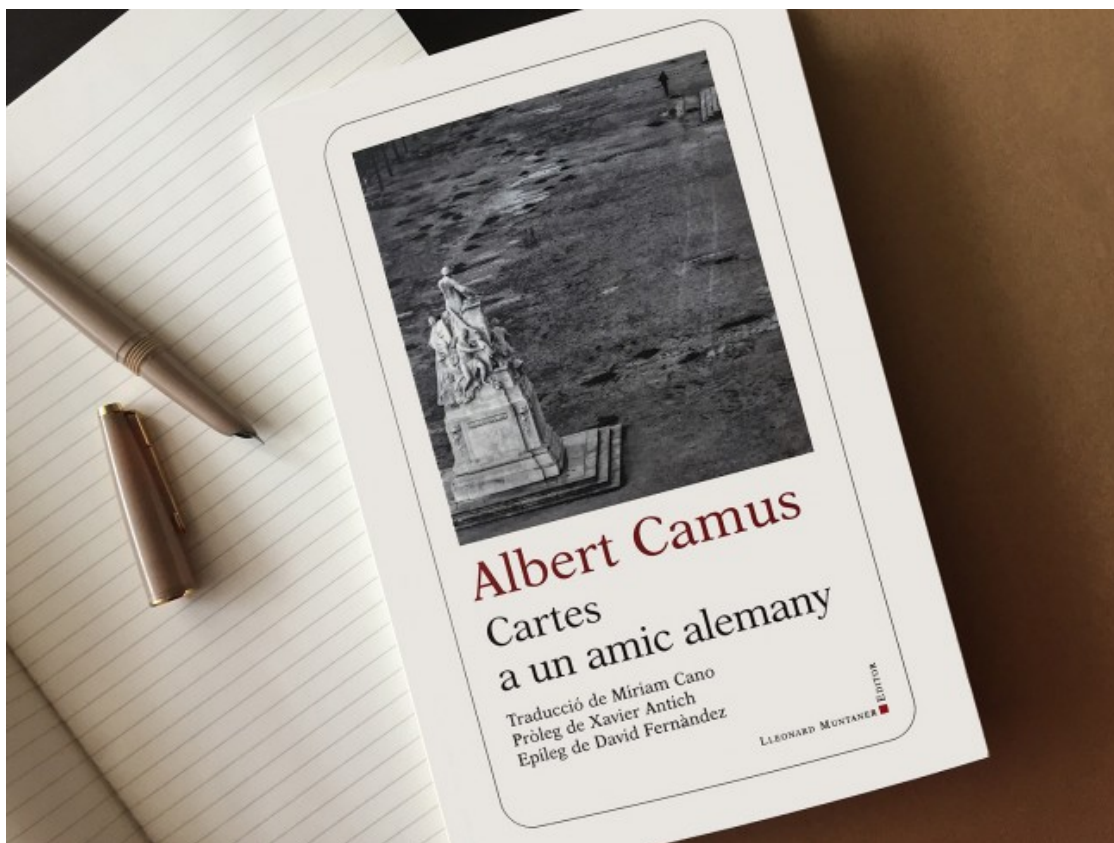

Foto: Catorze

1. Voldria evitar, tanmateix, un únic malentès: quan l'autor d'aquestes cartes diu «vosaltres» no vol pas dir «vosaltres, els alemanys», sinó «vosaltres, els nazis». Quan diu «nosaltres», no sempre significa «nosaltres, els francesos», sinó «nosaltres, els europeus lliures». Contraposo dues actituds, no dues nacions, fins i tot si, en un moment de la història, aquestes dues nacions han pogut representar dues actituds enemigues. Per dir-ho en paraules manllevades d'algú altre, m'estimo massa el meu país per ser nacionalista.
2. ?Vull explicar-vos, en primer lloc, quina mena de grandesa ens mou. Però això vol dir explicar-vos quin és el coratge que aplaudim, que no és el vostre. Perquè saber córrer al combat quan hom s'hi prepara des de sempre i la cursa li és més natural que la raó, és ben poca cosa. Al contrari, és molt valuós avançar vers la tortura i la mort quan se sap del cert que l'odi i la violència són coses vanes en elles mateixes. És molt valuós combatre menyspreant la guerra, acceptar perdre-ho tot alhora que es conserva l'amor per la felicitat, córrer vers la destrucció brandant l'ideal d'una civilització superior?.
3. Mai no he cregut en la veritat per ella mateixa, però n'hi ha prou de saber que, fins i tot quan tenen la mateixa força, la veritat preval sobre la mentida.
4. Que el cor se sàpiga cert, no vol dir que sigui feliç.
5. No em cansaré de repetir-vos-ho: és aquí, que ens allunyem de vosaltres. Ens fèiem una idea del nostre país que el posava a lloc, enmig d'altres grandeses: l'amistat, l'home, la felicitat, el nostre anheli de justícia. Això ens ha portat a ser severs amb ell. Però al capdavall, érem nosaltres que teníem raó. No li hem donat esclaus, no hem degradat res en nom seu. Hem esperat a veure-

hi clar, pacientment, i hem obtingut, en la misèria i el dolor, la joia de poder combatre alhora per tot allò que ens estimem. Vosaltres, al contrari, combatreu contra tota aquella part de l'home que no pertany a la pàtria. Els vostres sacrificis no porten enlloc perquè la vostra jerarquia no és la bona i perquè els vostres valors no hi tenen cabuda.

6. Els déus mateixos són mobilitzats, a casa vostra. Són amb vosaltres, com dieu, però a la força. No distingiu res, no sou altra cosa que un impuls. I ara lluiteu amb els recursos de la còlera cega, parant més atenció a les armes i a les proeses que a l'ordre de les idees, entestats a embrollar-ho tot, a seguir la vostra obsessió. Nosaltres partim de la intel·ligència i dels seus dubtes. Davant la còlera, no teníem força. Però la deriva s'ha acabat. N'hi ha hagut prou amb un infant mort perquè unim la còlera a la intel·ligència i, ara mateix, som dos contra un.

7. L'absurditat es beneficia de l'absurditat de la guerra. La mort colpeja arreu i per atzar. A la guerra que nosaltres lliurem, el coratge es designa a ell mateix, i vosaltres afuselleu cada dia els nostres esperits més purs. Però la vostra ingenuïtat no us estalvia el presagi. Mai no heu sabut què calia escollir, però sabeu el que heu de destruir.

8. Els mots sempre agafen el color de les accions o els sacrificis que susciten. I el de pàtria agafa, a casa vostra, reflexos sagnants i cecs que me'l fan estranger per sempre, mentre que nosaltres hem posat dins el mateix mot la flama d'una intel·ligència que fa més difícil tenir coratge, però en què l'home surt guanyant.

9. Per a vosaltres, Europa és aquell espai envoltat de mars i muntanyes, cisellat per dics, foradat de mines, cobert de collites, en què Alemanya juga una partida en la qual aposta el seu únic destí. Però per a nosaltres, és la terra de l'esperit on des de fa vint segles es persegueix l'aventura més prodigiosa de l'esperit humà.

10. I és així que sé que tot, a Europa, el paisatge i l'esperit, us nega tranquil·lament, sense cap odi desgavellat, amb la força serena de les victòries. Les armes que l'esperit europeu pot fer servir contra vosaltres són les mateixes que posseeix aquesta terra que reneix sense parar en florides i collites. El combat que lliurem té la certesa de la victòria perquè té l'obstinació de les primaveres.

11. Continuo creient que aquest món no té un sentit superior, però sé que alguna cosa en ell en té, de sentit, i és l'home, perquè és l'únic ésser que exigeix tenir-ne. Aquest món té, com a mínim, la veritat de l'home, i tenim la tasca de donar-li les raons que li pertanyen contra el destí mateix. I no hi ha cap altra raó que l'home, i és a ell a qui cal salvar, per tant, si volem salvar la idea que ens hem fet de la vida.

12. Ens hem vist forçats a la desesperació. Hem estat separats del món, perquè de cada moment del món en penjava un poble sencer d'imatges mortals. Ja fa cinc anys que en aquesta terra no hi ha un matí sense agonies, un vespre sense presons, un migdia sense massacres. Sí, us hem hagut de seguir. Però la nostra proesa era seguir-vos a la guerra sense oblidar-nos de la felicitat. I, enmig dels clams i la violència, miràvem de conservar dins el cor el record d'una mar feliç, d'un turó inoblidable, el somriure d'un rostre estimat.

13. Ara que això ja s'acaba podem dir-vos què hem après: que l'heroisme és ben poca cosa, la felicitat costa més.

14. És per això que la meua condemna serà total: ja sou mort, als meus ulls. Però quan jutgi la vostra conducta atroç, recordaré també que tots dos venim de la mateixa solitud, que tant vosaltres com nosaltres som, amb Europa sencera, dins la mateixa tragèdia de la intel·ligència. I, malgrat vosaltres, us seguiré anomenant homes.

Foto: Pinterest

Albert Camus

Cartes a un amic alemany

Traducció de Míriam Cano
Pròleg de Xavier Antich
Epíleg de David Fernàndez

LLEONARD MUNTANER EDITOR

Cartes a un amic alemany(<http://www.leonardmuntanereditor.cat/product/cartes-a-un-amic-alemany/>)

© Éditions Gallimard, Paris, 1948, renovats el 1972. Tots els drets reservats.
© De la traducció; Míriam Cano, 2019
© D'aquesta edició: Leonard Muntaner Editor, 2019